

Силабус

курсу «Ведення справ в Європейському суді з прав людини:
від заповнення формуляру – до виконання рішення»

2025-2026 навчальний рік

Назва курсу	<i>«Ведення справ в Європейському суді з прав людини: від заповнення формуляру – до виконання рішення»</i>
Адреса викладання курсу	<i>Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка</i>
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	<i>Кафедра теорії та філософії права</i>
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	<i>08 081 «право»</i>
Викладачі курсу	<i>Гудима Дмитро Анатолійович, суддя Верховного суду, доцент кафедри теорії та філософії права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка</i>
Контактна інформація викладачів	<i>тел.: 0506749784</i>
Консультації по курсу відбуваються	<i>Кожної суботи із 13.00 до 15.00 за адресою: юридичний факультет, кафедра теорії та філософії права. м. Львів, вул. Січових Стрільців, 17</i>
Сторінка курсу	<i>Основні положення курсу відображені в робочій навчальній програмі</i>
Інформація про курс	<i>Курс завершує цикл навчальних дисциплін про практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), які викладаються на юридичному факультеті.</i>
Коротка анотація	<i>Дисципліна «Ведення справ в Європейському суді з прав людини:</i>

курсу	від заповнення формуляру – до виконання рішення» є нормативною дисципліною зі спеціальності 08 «правознавство» для магістерської програми, яка викладається у першому семестрі.
Мета та цілі курсу	<p><i>Метою вивчення</i> навчальної дисципліни «Ведення справ в Європейському суді з прав людини» є оволодіння знаннями про процедури розгляду справ у ЄСПЛ, повноваження його функціональних підрозділів, підготовку справи на національному рівні для наступного звернення до цього суду, а також вироблення базових умінь і навичок щодо правильного заповнення формуляру, застосування критеріїв прийнятності скарг на порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) та підготовки змагальних документів, якими заявник і держава-відповідач обмінюються у процесі розгляду справи.</p> <p>.</p> <p><i>Завдання курсу:</i></p> <p>1) засвоїти процедури ініціювання в ЄСПЛ справ проти держави на підставі Конвенції, вжиття тимчасових заходів для попередження чи припинення порушень конвенційних прав і свобод, розгляду справ у цьому суді, дружнього врегулювання спору з державою, присудження заявнику справедливої сатисфакції, а також комунікації з ЄСПЛ під час здійснення повноважень представника;</p> <p>2) виробити вміння запобігати на національному рівні порушенням державою Конвенції та протоколів до неї, а у разі виявлення таких порушень – визначати перспективу визнання цих порушень у ЄСПЛ;</p> <p>3) отримати базові навички заповнення формуляру звернення до ЄСПЛ, застосування критеріїв прийнятності скарг на порушення Конвенції, створення змагальних документів.</p>
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	<p>32 години аудиторних занять: з них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи (денна форма навчання)</p> <p>16 годин аудиторних занять: з них 8 годин лекцій, 8 годин практичних занять та 104 годин самостійної роботи (заочна</p>

	<i>форма навчання)</i>
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Розвиток конвенційного механізму захисту прав людини</p> <p>Тема 2. Критерії <i>сумісності</i> звернення з Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод і протоколами до неї</p> <p>Тема 3. Інші критерії <i>прийнятності</i> індивідуального звернення</p> <p>Тема 4. Звернення до Європейського суду з прав людини</p> <p>Тема 5. Функціональні підрозділи Європейського суду з прав людини та їхні рішення</p> <p>Тема 6. Участь у розгляді справи в Європейському суді з прав людини</p> <p>Тема 7. Виконання рішень Європейського суду з прав людини</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, спільні розробки, практично орієнтоване навчання.
Необхідне обладнання	<i>Доступ до вітчизняної та зарубіжної монографічної літератури</i> <i>та нормативної бази</i>
Питання до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реформування Європейського суду з прав людини: від створення – до набрання чинності Протоколом № 14. 2. Інтерлакенський процес: загальна характеристика. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Інтерлакенська декларація (2010). 2.2. Ізмірська декларація (2011).

- 2.3.Брайтонська декларація (2012).
- 2.4.Брюсельська декларація (2015).
- 2.5.Копенгагенська декларація (2018).
3. Протокол № 15 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
4. Протокол № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
5. *Ratione personae* (юрисдикція за колом осіб).
 - 5.1.Заявники та відповідачі в Європейському суді з прав людини: загальна характеристика. Умови набуття права на звернення до цього суду.
 - 5.2.«Потерпілий»: поняття, концепції, умови втрати статусу.
6. *Ratione materiae* (предметна юрисдикція).
 - 6.1.«Конвенційні» права людини й основоположні свободи: загальна характеристика.
 - 6.2.«Протокольні» права людини та основоположні свободи: загальна характеристика.
 - 6.3.Застереження до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика.
7. *Ratione temporis* (часова юрисдикція).
 - 7.1.Набрання чинності Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод і протоколами до неї й особливості їх денонсації.
 - 7.2.«Одноактні» та «триваючі» порушення конвенційних прав і свобод.
8. *Ratione loci* (територіальна юрисдикція):
 - 8.1.Відповідальність держави за гарантування конвенційних прав і свобод у межах її кордонів.
 - 8.2.Особливі випадки відповідальності держави за гарантування конвенційних прав і свобод у межах її кордонів:
 - 8.2.1. Транзитна зона аеропорту.
 - 8.2.2. Екстрадиція, депортація.
 - 8.2.3. Непідконтрольна територія.
 - 8.3.Відповідальність держави за гарантування конвенційних прав і свобод на територіях, за міжнародні відносини яких вона відповідальна («заморські території»).
 - 8.4.Відповідальність держави за гарантування конвенційних прав і свобод за її межами (екстратериторіальна юрисдикція):
 - 8.4.1. Дії органів влади та їх посадових осіб за межами державного кордону.
 - 8.4.2. Ефективний контроль за певною територією за межами державного кордону.

9. Вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту.
10. Шестимісячний строк.
11. Неанонімність заяви.
12. Неідентичність заяви.
13. Відсутність явної необґрунтованості заяви.
14. Незловживання правом на подання заяви.
15. Суттєвість шкоди, заподіяної заявникові.
16. Вимоги до форми звернення. «Правило 47»: загальні особливості заповнення формуляру заяви.
17. «Правило 34»: мова провадження в Європейському суді з прав людини.
18. Вимоги до змісту звернення:
 - 18.1. Інформація про заявника, його представника та відповідача. Клопотання про «анонімність».
 - 18.2. Виклад фактів.
 - 18.3. Скарги на порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї.
 - 18.4. Супровідні документи.
19. Особливості оформлення групових заяв.
20. Представництво інтересів заявника:
 - 20.1. «Правило 36»: особи, які можуть бути представниками. Заміна представника.
 - 20.2. «Правила 105-110»: оплата правової допомоги представника.
21. «Правило 39»:
 - 21.1. Оформлення та подання клопотання про вжиття тимчасових заходів.
 - 21.2. Особливості застосування у практиці Європейського суду з прав людини.
22. «Фільтраційна секція». Повноваження одноособового складу суду.
23. Комітет, палата та Велика Палата: склад і повноваження.
24. Рішення Європейського суду з прав людини: види та порядок набрання чинності.
25. «Правило 61»: процедура пілотного рішення та практика її застосування. «Квазіпілотні» рішення.
26. Пошук рішень Європейського суду з прав людини у базі «HUDOC».
27. «Життя» заяви в Європейському суді з прав людини.
28. «Правило 41»: черговість розгляду справ. Політика пріоритету.
29. Незмагальна процедура:
 - 29.1. «Правило 62»: дружнє врегулювання.
 - 29.2. «Правило 62А»: одностороння декларація.
30. Комунікація звернення та змагальна процедура:
 - 30.1. Вимоги до форми змагальних документів.

	<p>30.2. Вимоги до змісту змагальних документів.</p> <p>30.3. Строки подання змагальних документів.</p> <p>30.4. Особливості ведення листування та застосування електронних засобів зв'язку. Система «eComms».</p> <p>31.Справедлива сатисфакція:</p> <p>31.1. Поняття й елементи.</p> <p>31.1.1. Матеріальні збитки.</p> <p>31.1.2. Моральна шкода.</p> <p>31.1.3. Витрати.</p> <p>31.2. Форма присудження та строк виплати.</p> <p>31.3. «Правило 60»: вимоги до клопотання про присудження справедливої сатисфакції.</p> <p>32.Забезпечення виконання рішень Європейського суду з прав людини на національному рівні: органи та процедури.</p> <p>33.Заходи з виконання рішень Європейського суду з прав людини</p> <p>33.1. Заходи загального характеру.</p> <p>33.2. Заходи індивідуального характеру:</p> <p>33.2.1. Виплата справедливої сатисфакції.</p> <p>33.2.2. Відновлення настільки, наскільки це можливо, попереднього юридичного стану, який заявник мав до порушення Конвенції (<i>restitutio in integrum</i>)</p> <p>33.2.2.1. Перегляд рішення національного суду за виключними обставинами. Практика Великої Палати Верховного Суду (2018 – 2022).</p> <p>33.2.3. Інші заходи, передбачені у рішенні Європейського суду з прав людини (поновлення на роботі, звільнення з місця обмеження свободи тощо).</p>
Опитування	<i>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано із завершенням курсу.</i>

